

VYUŽITÍ PROCTORING SYSTÉMŮ PRO SLEDOVÁNÍ PRŮBĚHU ZKOUŠEK NA MU

SPOLEČNÉ STANOVISKO IS MU A ÚVT

VYPRACOVALA SKUPINA PŘÍPRAVY NA DISTANČNÍ ZKOUŠENÍ NA MU

Tento dokument vymezuje používání tzv. proctoring systémů a programů, které sledují studenta v průběhu online zkoušky. Tyto nástroje jsou obvykle se souhlasem studenta využívány pro ověřování identity a monitoringu průběhu online zkoušek¹ (například pro online certifikace či v souvislosti s MOOC kurzy). Metodický text MŠMT *Možnosti ověřování výsledků učení a kompetencí distanční formou*² uvádí potřebu přijmout přiměřená opatření k ochraně proti podvodům a u důležitých zkoušek nutnost zajistit tzv. proctoring, tedy dohled nad průběhem zkoušek.

Po prvotní analýze, dotazování cílových skupin a zjišťování obecných nálad v akademické obci neshledáváme zapojení proctoring systémů na Masarykově univerzitě jako vhodnou či preferovanou cestu.

ZDŮVODNĚNÍ PO STRÁNCE ETICKÉ A KONCEPČNÍ

- Plošné používání proctoring systémů v rámci distančního zkoušení **se neslučuje s posláním Masarykovy univerzity**. Pokud má Masarykova univerzita vytvářet a šířit vědění, které rozvíjí kvalitu života a kulturu společnosti, měla by v první řadě studentům důvěřovat a respektovat i jejich soukromí.
- Pokud studenti ani v této nelehké době nehodlají vyznávat základní hodnoty univerzity (svoboda, úcta k pravidlům a zodpovědnost), **je naivní domněnka, že by je v nečestném jednání mohl sledovací proctoring systém zastavit**, zvláště, pokud testy skládají ve svém domácím prostředí.
- Praktiky, které jsou při proctoring systémech využívány – tj. sledování činnosti studenta za pomoci jeho vlastních zařízení s kamerami, kontroly místnosti, ve které student je, včetně například vyprázdnění přihrádek stolu, kontrola nepřítomnosti sluchátek v uších studenta či nemožnost sepisování poznámek na papír na stole – **jsou do značné míry nedůstojné jak pro studenta, tak pro jeho učitele**, který jej chce tímto způsobem zkoušet.
- Lze očekávat výrazné negativní reakce studentů při zavádění proctoring systémů, které významně zasahují do jejich soukromí.
- **Problematické je i využití pokročilé umělé inteligence**, která rozpoznává obličej a sleduje, zda student upírá oči celou dobu na obrazovku. Muselo by se vyjasnit, zda lze opravdu delší zavření očí či pohled z okna při přemýšlení brát jako podvodné jednání a jak by se mohli studenti bránit a kdo by v kterou dobu posuzoval oprávněnost jejich stížností a reklamací.

ZDŮVODNĚNÍ PO STRÁNCE PRÁVNÍ

- **Požadavek použití proctoring systému může různými způsoby zasáhnout do práv studentů**. Před jejich nasazením by bylo nutností komplexní právní posouzení tohoto řešení.

¹ Více informací o proctoringu například v dokumentu https://www.surf.nl/files/2019-04/whitepaper-online-proctoring_en.pdf (White Paper Online Proctoring Questions and answers about remote proctoring)

² <http://www.msmt.cz/vzdelavani/vysoke-skolstvi/moznosti-overovani-vysledku-uceni-a-kompetenci-distanzni>

- Efektivní systémy jsou často poskytovány jako služba, která poskytuje a ukládá videozáznamy studentů třetím stranám, tj. **byly by nezbytné detailní právní analýzy a další smluvní kroky** vůči těmto poskytovatelům.
- Při využití proctoring systému (efektivní verze požaduje zapojení nejen notebooku, ale i mobilního telefonu studenta s kamerou) je třeba **zajistit informovaný a volný/svobodný souhlas včetně možnosti ukončit předmět i jinou formou** v případě odmítnutí proctoringu. Obdobně by bylo nutné po právní stránce řešit problematiku výpadků a nemožnosti pokračování v takové proctoringově hlídání zkoušky a alternativní řešení.

ZDŮVODNĚNÍ PO STRÁNCE TECHNICKÉ

- Pro efektivní proctoring (především v případě online testů) je obvykle potřeba sledovat studenta minimálně ze dvou videokamer (jedna kamera snímá studenta a jeho činnost, druhá kamera snímá celé prostředí, ve kterém se student nachází). Vstupní podmínkou je tedy u studenta vlastnictví jak počítače s webkamerou či notebooku a zároveň ještě chytrého mobilního telefonu nebo tabletu. **Významně tak narůstají nároky na technické vybavení studentů** oproti tradičním distančním metodám práce. Tuto podmínku nemohou všichni studenti naplnit, případně ji část studentů nebude chtít naplnit.
- Při sledování studenta pouze z jedné kamery je obtížné efektivně zabránit podvádění (taháky přilepené hned za kamerou notebooku, využití mobilního telefonu pod stolem k hledání odpovědí na internetu apod.). Ani použití více kamer nemusí být efektivní. Nastavení kamer a jejich zorných polí musí zajistit student. **Nelze zajistit kompletní kontrolu nad prostředím, ve kterém se student nachází.** Pokud student potřebuje při testu provádět mezivýpočty na papír, nelze efektivně zkontrolovat, zda jsou jeho připravené papíry prázdné apod. Stejně tedy může docházet k vytváření nerovných podmínek pro studenty (tj. nelze efektivně zabránit podvádění tam, kde student podvádět chce a aktivně se na to připraví).
- Kvalitní proctoring systémy vyžadují určitou netriviální kvalitu internetového připojení, aby zvládly přenos obrazu z více kamer a zvuku v dostatečné kvalitě umožňující efektivní kontrolu. Na rozdíl od videokonferenčních aplikací, které mohou snižovat kvalitu obrazu, či jej dokonce vypnout, při pomalém připojení. Vzhledem k nárokům proctoringových řešení na síťové připojení tak **významně naroste počet výpadků a dalších technických problémů.** Může také docházet ke znevýhodnění studentů s horším internetovým připojením (například na vesnicích v okrajových částech republiky).
- Správné nastavení a instalace proctoring systémů na zařízení studentů je řadově složitější než nastavení běžných systémů pro vzdálenou komunikaci. To představuje **výrazně vyšší míru potřeby asistence IT technika pro studenty**, kterým se to nedaří. Proctoring systémy využívající jen okna prohlížeče jsou v tomto ohledu snazší na instalaci (studenti jen instalují ten správný prohlížeč, pokud jej ještě zrovna nemají).
- Online proctoring se v porovnání s hlídáním písemných zkoušek výrazně hůře škáluje. U online proctoringu **jeden proktor zvládne hlídat naráz 5–10 studentů.**

Je-li to tedy možné, doporučujeme zapojit učitele a techniky do **hledání takových možností zkoušení**, které proctoring nevyžadují a jsou důstojné jak pro studenty, tak vyučující. Ty jsou popsány a průběžně aktualizovány na stránkách <https://is.muni.cz/samostudium/> a <https://it.muni.cz/distancni-zkouseni-na-mu>.